

DATAMINDS

KAS DARO ŠALĮ LAIMINGĄ?

AR GALIME PROGNOZUOTI LAIMĘ PASITELKĘ EKONOMIKĄ IR SOCIALINIUS RODIKLIUS?

LAIMĖS FORMULĖ - NE TIK PINIGAI

Vilniaus Juzefo Ignacijaus Kraševskio gimnazija, kategorija A

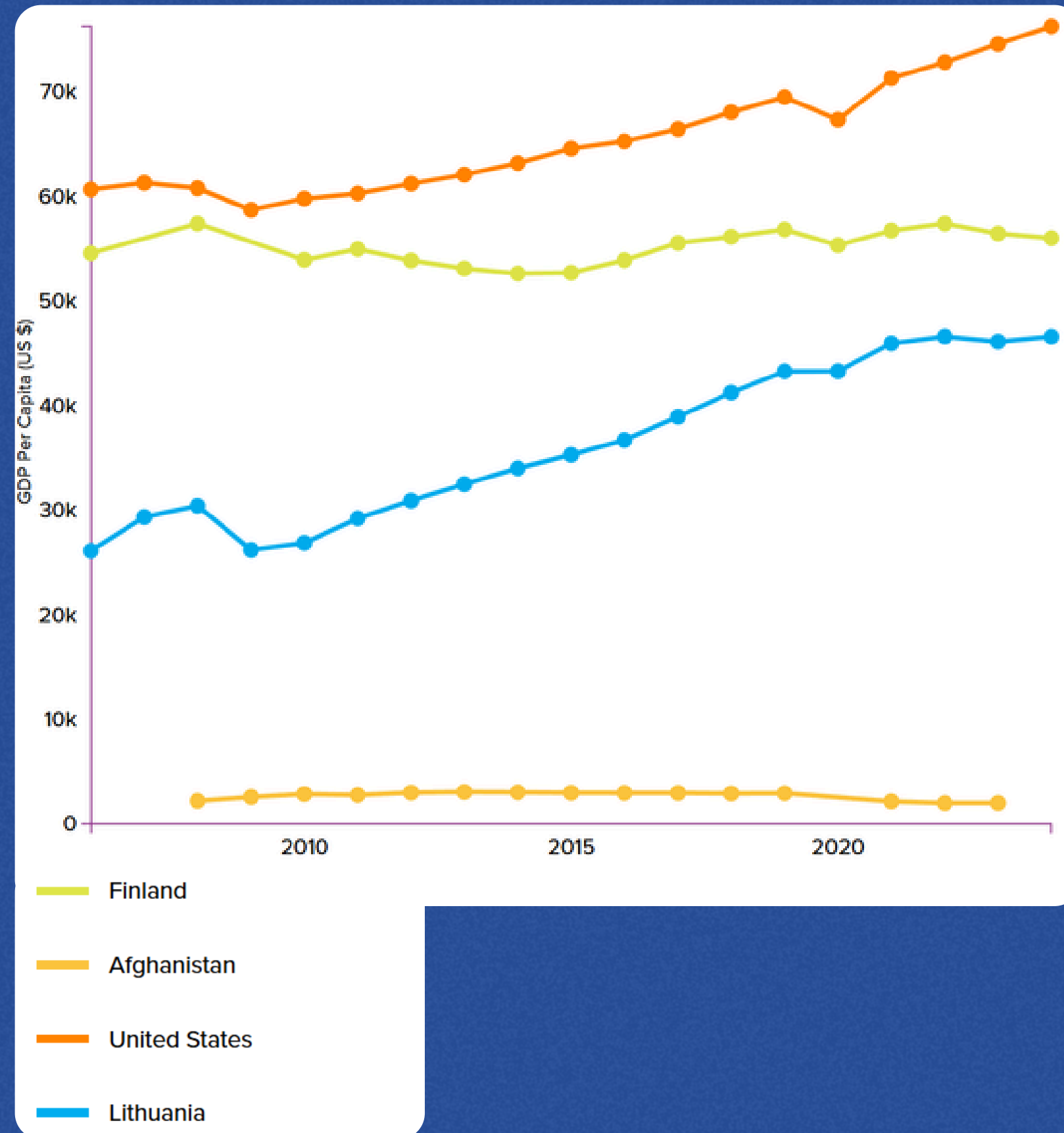
GDP PER CAPITA (BVP VIENAM GYVENTOJUI)

KAS TAI YRA?

TAI EKONOMINIS RODIKLIS, GAUNAMAS ŠALIES VISŲ PER METUS PAGAMINTŲ PREKIŲ IR PASLAUGŲ VERTE (BVP) PADALIJUS IŠ VIDUTINIO GYVENTOJŲ SKAIČIAUS.

KODĖL TAI DARO ŠALĮ LAIMINGESNĘ?

- DIDESNIS BVP VIENAM GYVENTOJUI REIŠKIA AUKŠTESNĮ GYVENIMO LYGĮ.
- ŽMONĖS DAŽNIAU TURI GERESNES PAJAMAS, STABILESNIUS DARBUS, KOKYBIŠKESNĘ SVEIKATOS APSAUGĄ IR ŠVIETIMĄ.
- TAI SUMAŽINA FINANSINĮ STRESĄ IR UŽTIKRINA PAGRINDINIUS POREIKIUS, O TAI DIDINA BENDRĄ PASITENKINIMĄ GYVENIMU.

GRAFIKAS RODO, KAD:

- BVP VIENAM GYVENTOJUI PARODO ŠALIES EKONOMINĮ LYGĮ IR ŽMONIŲ GYVENIMO STANDARTĄ. DIDESNIS BVP DAŽNAI SIEJAMAS SU GERESNĖMIS GYVENIMO SĄLYGOMIS, TAČIAU JIS NĖRA VIENINTELIS VEIKSNYS, LEMIANTIS ŽMONIŲ LAIMĘ.
- PAVYZDŽIUI, NORS JAV TURI DIDESNĮ BVP NEI SUOMIJA, PAGAL LAIMĖS INDEKSĄ JI YRA ŽEMIAU. TAI RODO, KAD SVARBŪS IR KITI DALYKAI - SVEIKATA, SOCIALINĖ PARAMA, SAUGUMAS IR GYVENIMO KOKYBĖ.

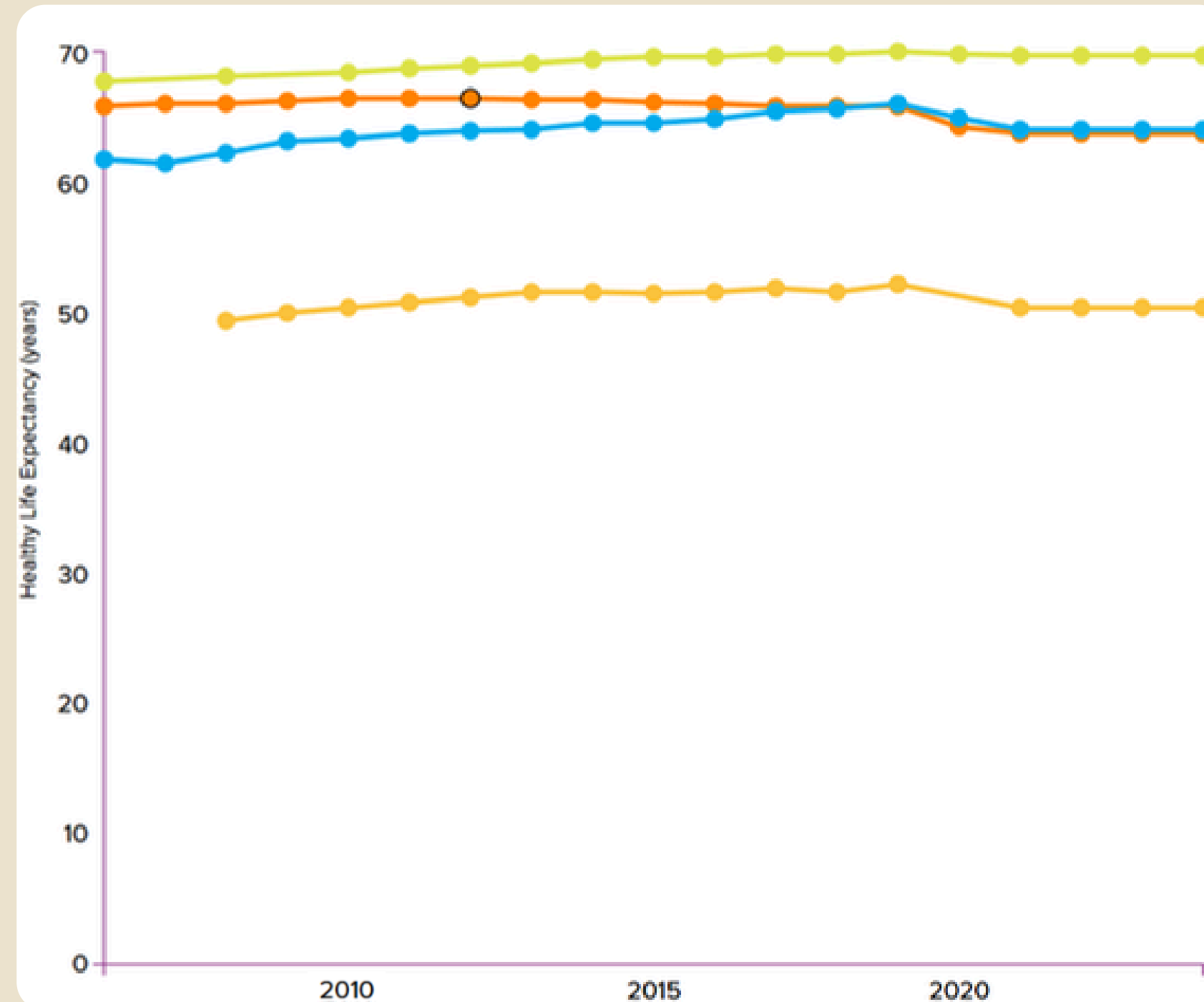
SVEIKO GYVENIMO TRUKMĖ (SGT)

KAS TAI YRA?

TAI RODIKLIS, NURODANTIS VIDUTINĮ METŲ SKAIČIŲ, KURĮ ŽMOGUS GALI TIKĖTIS NUGYVENTI BE DIDELIŲ SVEIKATOS SUTRIKIMŲ AR VEIKLOS APRIBOJIMŲ.

KODĖL TAI DARO ŠALĮ LAIMINGESNĘ?

- KAI ŽMONĖS GYVENA ILGIAU IR SVEIKIAU, JIE GALI ILGIAU DIRBTI, KURTI SANTYKIUS, SIEKTI TIKSLŲ IR MĖGAUTIS GYVENIMU.
- MAŽIAU LIGŲ, MAŽIAU STRESO DĖL SVEIKATOS IR DIDESNIS SAUGUMO JAUSMAS.
- AUKŠTAS SGT RODO, KAD ŠALYJE YRA GEROS GYVENIMO SĄLYGOS, TINKAMA MITYBA, SAUGI APLINKA IR KOKYBIŠKOS MEDICINOS PASLAUGOS

ŠIS GRAFIKAS AIŠKIAI PARODO, KAD:

- SVEIKO GYVENIMO TRUKMĖ YRA VIENAS SVARBIAUSIŲ VEIKSNIŲ, DARANČIŲ ŠALĮ LAIMINGESNĘ. ILGESNIS IR SVEIKESNIS GYVENIMAS - GALIMYBĖ DAUGIAU DIRBTI, KURTI SANTYKIUS IR MĖGAUTIS GYVENIMU.
- GRAFIKAS RODO, KAD TURTINGESNĖSE ŠALYSE, PAVYZDŽIUI, SUOMIJOJE SGT YRA DIDESNIS, TODĖL IR GYVENIMO KOKYBĖ AUKŠTESNĖ. TUO TARPU ŠALYSE, KURIOSE PRASTESNĖS GYVENIMO SĄLYGOS AR SILPNESNĖ SVEIKATOS SISTEMA, ŽMONĖS GYVENA TRUMPIAU IR SUSIDURIA SU DAUGIAU PROBLEMŲ.

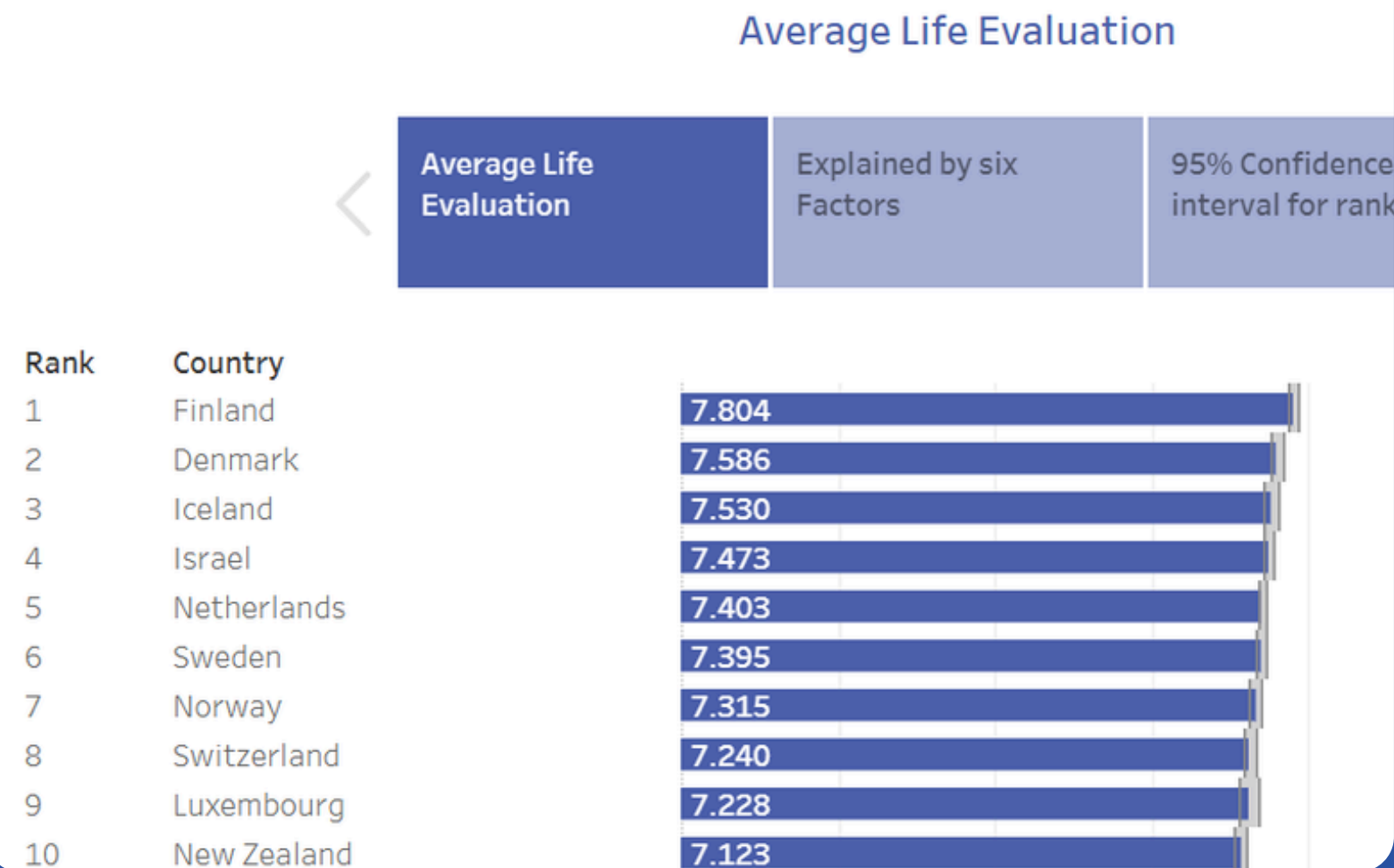
LAISVĖ PRIIMTI GYVENIMO SPRENDIMUS

KAS TAI YRA?

TAI GALIMYBĖ PAČIAM RINKTIS, KAIP GYVENSI, KOKIUS TIKSLUS SIEKSI, KOKIUS DARBUS ATLIKSI IR KAIP LEISITE SAVO LAIKĄ. TAI REIŠKIA, KAD NIEKAS KITAS NEGALI UŽ TAVE NUSPREŠTI, O TU PATS ESI ATSAKINGAS UŽ SAVO PASIRINKIMUS IR JŲ PASEKMES. ŠI LAISVĖ LEIDŽIA SPREŠTI TIEK APIE ASMENINIUS DALYKUS – DRAUGUS, POMĖGIUS, SVEIKATĄ, TIEK APIE KARJERĄ, MOKSLUS IR GYVENIMO KELIĄ, TODĖL SUTEIKIA GALIMYBĘ GYVENTI PAGAL SAVO NORUS IR VERTYBES.

World Happiness Report 2023

Figure 2.1 Ranking of Happiness based on a three-year-average 2020-2022

KODĖL TAI DARO ŠALĮ LAIMINGESNĘ?

- KONTROLĖS JAUSMAS – KAI ŽMOGUS JAUČIA, KAD VALDO SAVO GYVENIMĄ, MAŽĖJA STRESAS.
- MOTYVACIJA IR SAVIREALIZACIJA – LAISVĖ LEIDŽIA SIEKTI SVAJONIŲ.
- MAŽESNIS BEJĖGIŠKUMAS – ŽMONĖS JAUČIASI VERTINGI IR REIKALINGI.
- PASITIKĖJIMAS VALSTYBE – LAISVOS VISUOMENĖS DAŽNAI TURI STIPRESNĘ DEMOKRATIJĄ.

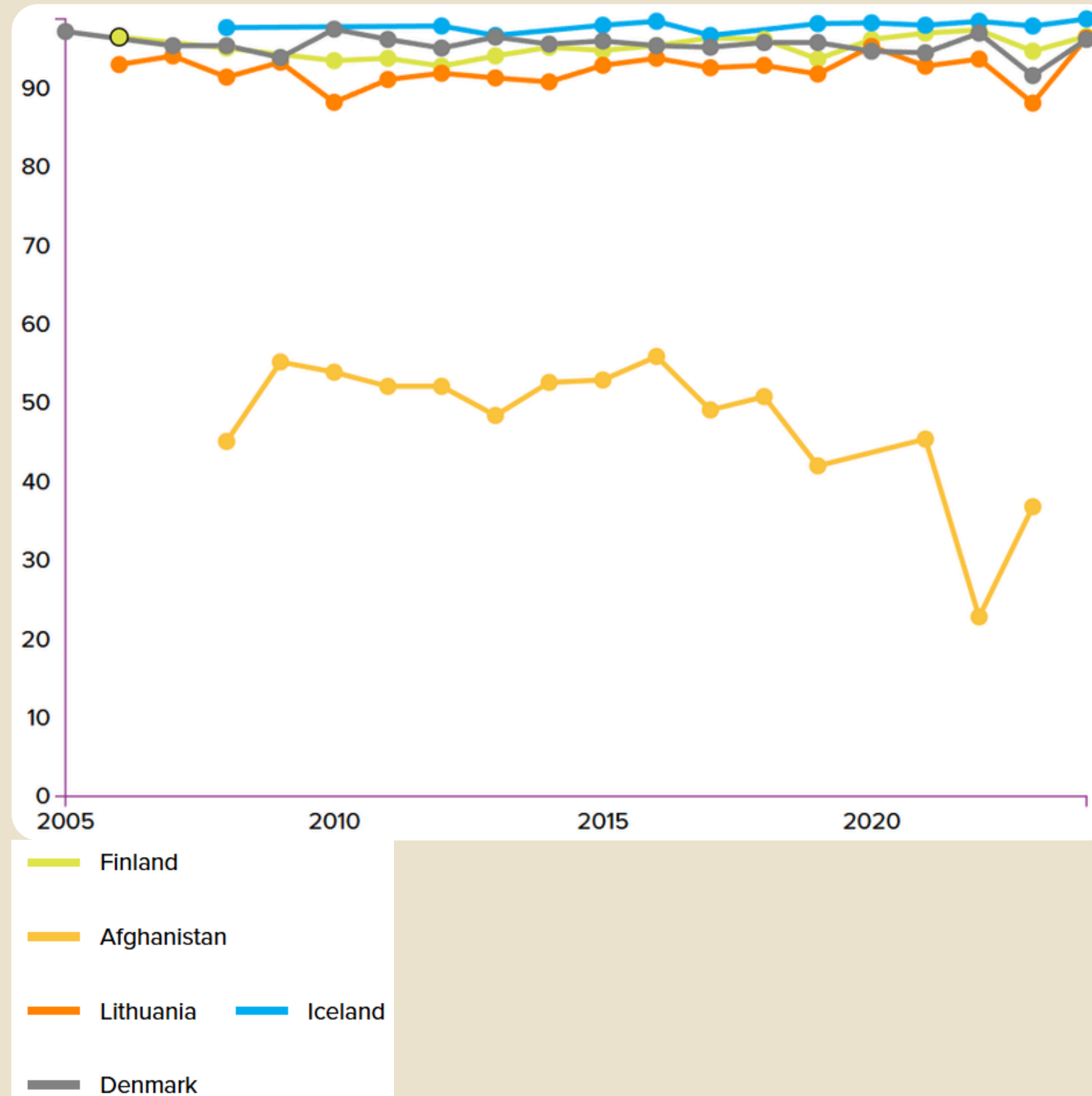
GRAFIKUOSE MATOMA AIŠKI TENDENCIJA:

ŠALYS, KURIOSE ŽMONĖS JAUČIA DAUGIAU LAISVĖS (PVZ., ŠIAURĖS EUROPOJE), TURI AUKŠTESNIUS LAIMĖS RODIKLIUS. PVZ., SUOMIJA, DANIJA REGULIARIAI UŽIMA AUKŠČIAUSIAS VIETAS LAIMINGIAUSIŲ ŠALIŲ SĄRAŠUOSE.

SOCIALINĖ PARAMA – TURĖTI ŽMOGŲ, Į KURĮ GALIMA ATSIREMTI

KODĖL TAI DIDINA LAIMĘ?

- JAUTIESI NE VIENAS – ŽINAI, KAD YRA ŽMOGUS, KURIS TAVE PALAIKO.
- GALI PASIDALINTI SAVO PROBLEMOMIS IR JAUSMAIS, TODĖL TAMPA LENGVIAU.
- GAUNI PAGALBĄ SUNKIOSE SITUACIJOSE.
- JAUTI SAUGUMĄ IR PASITIKĖJIMĄ.
- DAUGIAU GERŲ EMOCIJŲ IR PALAIKYMO, TODĖL NUOTAIKA GERĖJA.
- SANTYKIAI SU ŽMONĖMIS SUTEIKIA MEILĖS IR SUPRATIMO JAUSMĄ.

TYRIMAI RODO, KAD:

TYRIMAI RODO, KAD ŽMONĖS, KURIE TURI ARTIMŲ ŽMONIŲ IR JAUČIA JŲ PALAIKYMĄ, DAŽNIAU JAUČIASI LAIMINGESNI. SOCIALINĖ PARAMA TAIP PAT PADEDA SUMAŽINTI STRESĄ IR NERIMĄ, O KALBĖJIMAS APIE PROBLEMAS PADEDA JAS LENGVIAU ĮVEIKTI.

GRAFIKAS RODO, KAD:

ŠIS GRAFIKAS RODO, KAD ŠALYSE, KUR ŽMONĖS TURI DAUGIAU SOCIALINĖS PARAMOS, LAIMĖS LYGIS YRA AUKŠTESNIS. SUOMIJOJE, ISLANDIJOJE IR DANIJOJE RODIKLIAI YRA LABAI AUKŠTI. LIETUVOJE JIE TAIP PAT GANA AUKŠTI, BET ŠIEK TIEK MAŽESNI. AFGANISTANE SOCIALINĖ PARAMA YRA DAUG MAŽESNĖ, TODĖL IR ŽMONIŲ LAIMĖ YRA ŽEMESNĖ. TAI RODO, KAD ARTIMŲ ŽMONIŲ PALAIKYMAS YRA SVARBUS ŽMOGAUS LAIMEI.

MAŽAS PASITIKĖJIMAS

LAIMĖ – NELAIMĖS TRUKMĖ

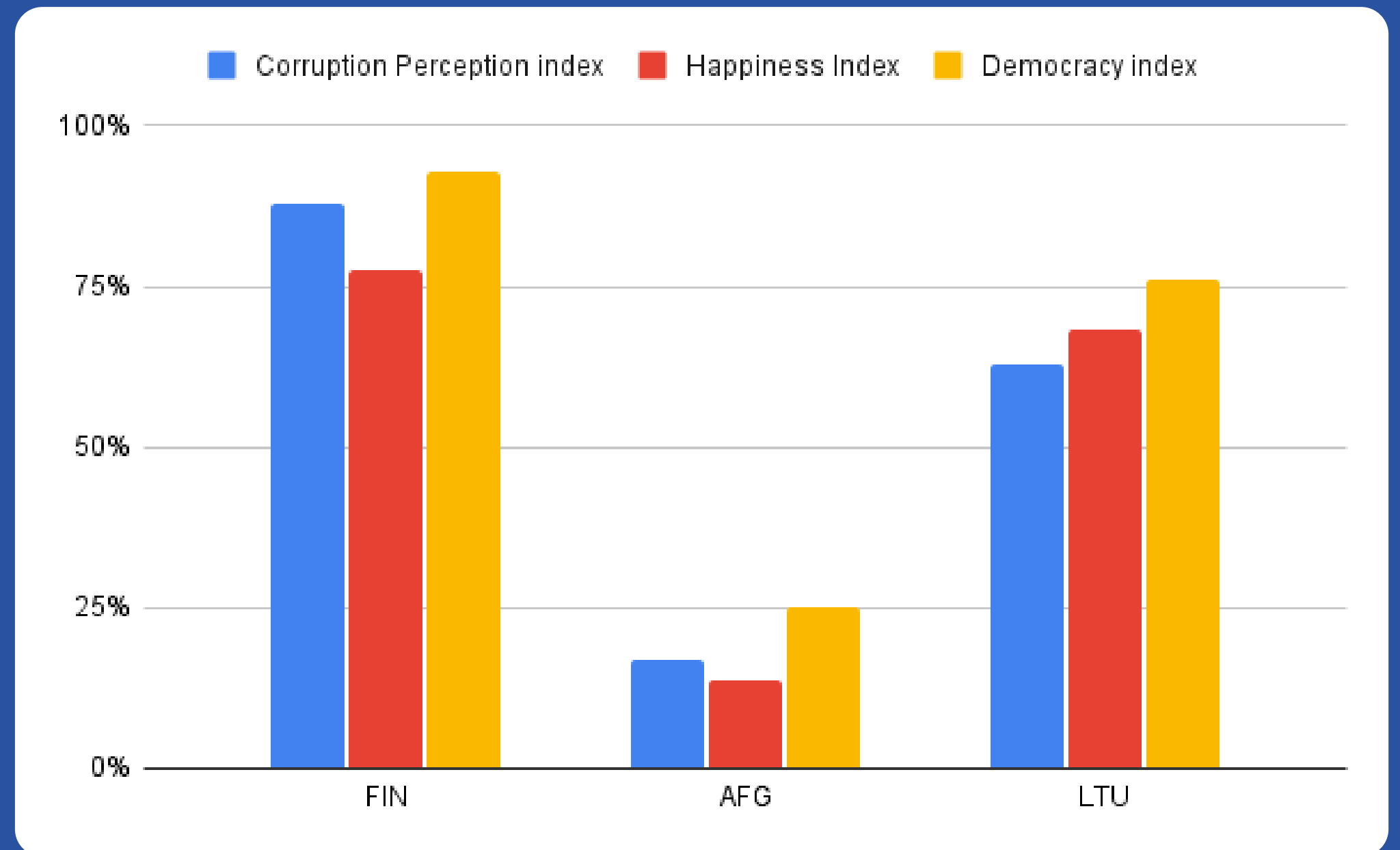
- PASITIKĖJIMO GALIA - AUKŠTAS KORUPCIJOS SUVOKIMO IR DEMOKRATIJOS LYGIS YRA PAGRINDINIAI LAIMĖS PROGNOZĖS VEIKSNIAI.

IŠ KUR KYLA SĖKMĖ?

- SUOMIJA PIRMAUJA, NES SKAIDRUMAS IR PILIEČIŲ BALSAS YRA KULTŪRINIS PAMATAS.
- PO SOVIETŲ SĄJUNGOS OKUPACIJOS LIETUVA ARTĖJA PRIE LAIMINGOS ŠALIES STATUSO, ŽMONĖS GAVO TIKRĄ BALSAVIMO TEISĘ IR TURI GALIMYBĘ KEISTI SAVO ŠALĮ.

KĄ MES MATOME?

- LIETUVA IR AFGANISTANAS RODO, KAD KORUPCIJOS SUVOKIMAS IR DEMOKRATIJOS LYGIS TURI TIESIOGINĘ KORELIACIJĄ ŠALIES LAIMINGUMUI.
- ŠALYS, KUR YRA MAŽIAU BALSAVIMO TEISIŲ, DEMONSTRUOJA MAŽESNIUS LAIMINGUMO LYGIUS.

DUOMENYS

NUSIKALTIMAI

ESMĖ

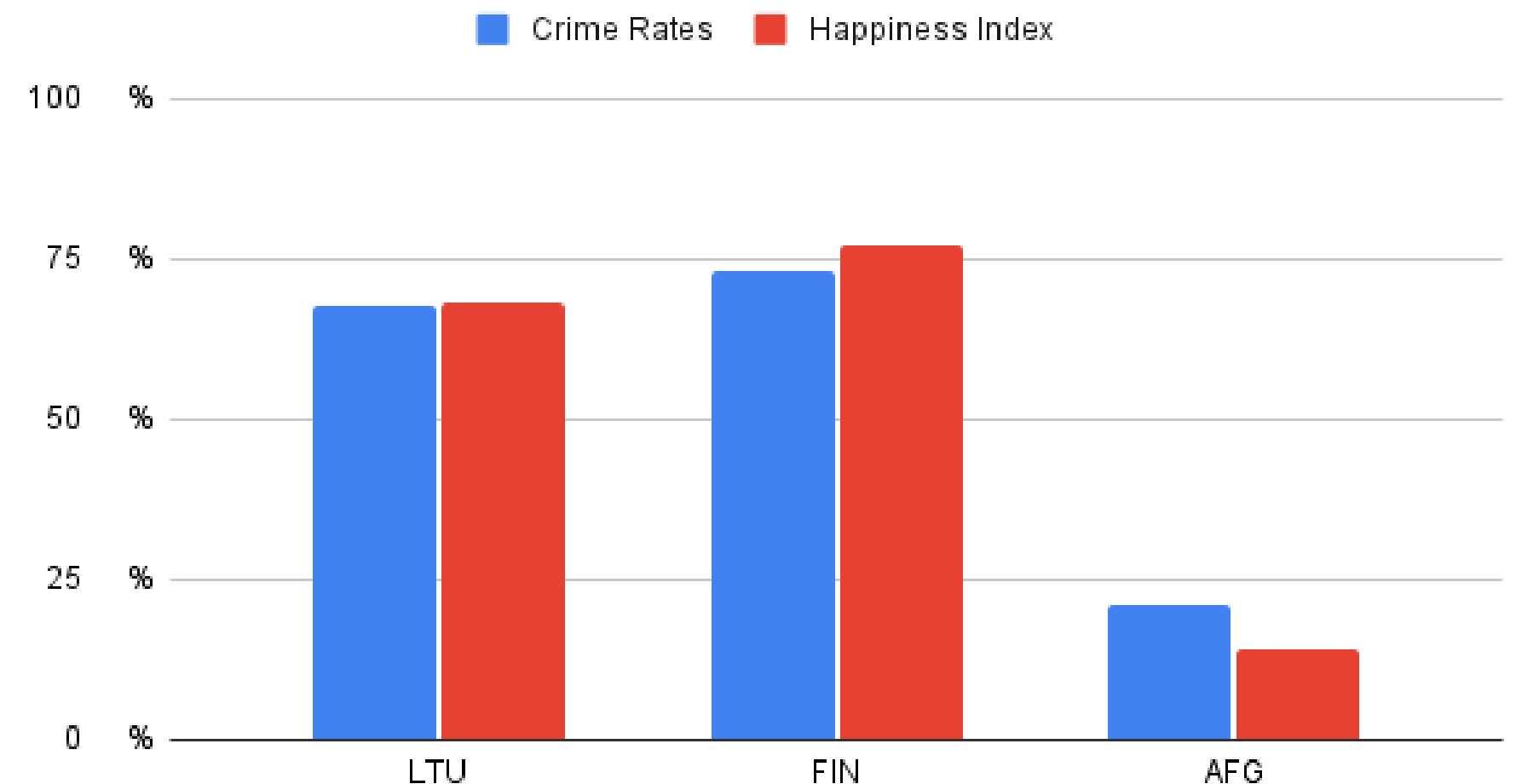
- GRAFIKE AIŠKIAI MATOMAS TIESIOGINIS RYŠYS TARP VALSTYBĖS SAUGUMO LYGIO IR JOS GYVENTOJŲ GEROVĖS. SUOMIJA DOMINUOJA, O TAI GERAI APIBŪDINA VIENĄ IŠ LAIMINGIAUSIŲ ŠALIŲ.
- LIETUVA UŽIMA TVIRTĄ VIDURIO POZICIJĄ, TUO TARPU AFGANISTANAS RODO KRITINĮ TAŠKĄ - ŽEMAS SAUGUMO INDEKSAS TIESIOGIAI LEMIA MINIMALŲ LAIMĖS INDEKSĄ.

IŠVADA

- AKIVAIZDU, KAD INVESTICIJOS Į VIEŠĄJĄ TVARKĄ IR NUSIKALSTAMUMO PREVENCIJĄ YRA TIESIOGINĖS INVESTICIJOS Į VISUOMENĖS LAIMĘ.
- STABILUMAS SUOMIJOJE IR AUGANTIS SAUGUMO JAUSMAS LIETUVOJE, KUR ŽMONĖS JAUČIASI TIKRI DĖL RYTOJAUS, YRA PAGRINDINIS SKIRTUMAS, LYGINANT SU NESTABILUMO KREČIAMU AFGANISTANU.

- SAUGUMAS YRA FUNDAMENTALUS ŽMOGAUS POREIKIS. KAI VALSTYBĖ UŽTIKRINA FIZINĮ IR TEISINĮ SAUGUMĄ, PILIEČIAI GALI NUKREIPTI SAVO ENERGIJĄ Į SAVIREALIZACIJĄ.
- ŠI KORELIACIJA RODO, KAD NUSIKALTIMAI NĖRA TIK POLICIJOS STATISTIKA - TAI VEIKSNYS, KURIS TIESIOGIAI APIBRĖŽIA TAUTOS GYVENIMO KOKYBĘ IR ATEITĮ.

Crime Rates and Happiness Index

IŠVADOS

- **STATISTIKA RODO, KAD LAIMĖ NĖRA TIK SĖKMĖ AR KULTŪRINIS POŽYMIS. TAI ŠALIES STABILUMO REZULTATAS.**
- **PASTEBĖTAS STIPRUS RYŠYS TARP AUKŠTO BVP, SOCIALINĖS PARAMOS IR GYVENTOJŲ PASITENKINIMO GYVENIMU. PINIGAI SUTEIKIA PAMATĄ, BET BENDRUOMENĖ SUTEIKIA PRASMĘ.**
- **ŠALYS, KURIOSE MAŽAS KORUPCIJOS IR NUSIKALSTAMUMO LYGIS, SUKURIA SAUGUMO JAUSMĄ, KURIS YRA BŪTINAS ILGALAIKEI LAIMEI.**
- **INVESTUODAMA Į EKONOMIKĄ IR PILIEČIŲ SAUGUMĄ, VALSTYBĖ GALI NE TIK GERINTI ĮVAIRIUS RODIKLIUS, BET IR REALIAI AKTUALIZUOTI IR DIDINTI SAVO ŽMONIŲ GEROVĘ.**

ŠALTINIAI

- https://www.oecd.org/en/publications/2025/06/government-at-a-glance-2025_70e14c6c/full-report/levels-of-trust-in-public-institutions_62a3b94e.html
- <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/happiest-countries-in-the-world>
- <https://www.transparency.org/en/cpi/2024/index/dnk>
- <https://ourworldindata.org/grapher/democracy-index-eiu?tab=table>
- <https://www.worldhappiness.report/ed/2024/happiness-of-the-younger-the-older-and-those-in-between/>
- <https://ocindex.net/rankings?f=rankings&view=List>
- <https://data.worldhappiness.report/chart>